

ספרי' – אוצר החסידים – ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בהעלותך, כ"א סיון, ה'תשכ"ט

יוצא-לאור לש"פ בהעלותך, י"ט סיון, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ בהעלותך, י"ט סיון הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ בהעלותך, כ"א סיון ה'תשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (תדפיס מתורת מנחם — התוועדויות חנ"ו הנמצא בדפוס).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מ"אגרות קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג סיון, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות היולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ בהעלותך, כ"א סיון, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

א. התחלת הפרשה היא "בהעלותך את הנרות" [נעל שם זה נקראת הפרשה כולה בשם "בהעלותך", שמזה מובן שזהו התוכן של הפרשה כולה], ובה מדובר אודות הדלקת המנורה, שצ"ל באופן ד"בהעלותך", כפירוש רש"י "שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלי".

וכן הוא בפנימיות הענינים — כמבואר בלקו"ת¹ בארוכה ש"נרות" קאי על נשמות, כמ"ש "נר הוי' נשמת אדם", וזוהי עבודת הכהנים — שהם "שלוחי דרחמנא" ו"שלוחי דידן", כב' הדעות שבזוה², ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים" — להדליק ולהאיר את נש"י באופן "שתהא שלהבת עולה מאלי".

אך עדיין צריך להבין דיוק הלשון "בהעלותך", "שתהא שלהבת עולה כו" — כידוע גודל דיוק הלשון בתושבע"פ ומכ"ש בתושב"כ — דלכאורה אינו מובן: מה נוגע כאן ענין העלי' — הרי הדלקת הנרות היא באופן שהנר נשאר במקומו, ורק מדליקים אותו ועי"ז הוא מאיר, וא"כ, ה"י הכתוב צריך לומר הלשון "בהדליקך" או "בהאירך", ולרמז בלשון זה שצ"ל באופן שיהיו הנרות דולקים ומאירים מאליהם; אבל מה נוגע כאן ענין העלי' ?!

ב. ולהבין זה צריך להקדים:

אע"פ שהקב"ה ברא את כל העולם, ו"שם שמים שגור כפי כל", וכפי שמפרש כ"ק מו"ח אדמו"ר³ שזהו מה שקורין להקב"ה "בורא" ("באשעפר"), שברא את הבריאה כולה, מ"מ, אין זה באופן שהכל נעשה כבר ע"י הקב"ה, ואין לאדם מה לפעול בכריאה, אלא הבריאה היתה מלכתחילה באופן שיהי' צורך בעבודת האדם ("אתם קרויין אדם") — כמ"ש "אשר ברא אלקים לעשות", שפירושו "לתקן"⁴, והתיקון הוא עי"ז שהאדם מנגלה את הענינים שברא הקב"ה בעולם.

(5) ראה סה"מ תרפ"ט ס"ע 19 ואילך, ובהנסמן שם.
(6) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
(7) בראשית ב, ג.
(8) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י.

(1) ריש פרשתנו.
(2) משלי כ, כז.
(3) יומא יט, סע"א. וש"נ.
(4) עירובין יג, ב. וש"נ.

— בריאת יש מאין היא אמנם בחיק הבורא בלבד, ואין זה שייך לעבודת האדם, שהרי אפילו אם יתכנשון כל באי עולם לא יוכלו לברוא אפילו יתוש קטן⁹; אבל עבודת האדם היא לגלות את הענינים שישנם בבריאה, שמצד עצמם הם בהעלם, וצריך להביאם לידי גילוי.

ולא עוד אלא שפעולת האדם היא בדוגמת פעולתו של הקב"ה — שהרי איתא בגמרא¹⁰ שיהודי ע"י עבודתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וענין השותפות הוא — כפשוטו — באופן שיש לשניהם חלק שוה, משא"כ כשיש לאחד חלק גדול ולשני חלק קטן, אין זה אמיתית ענין השותפות.

ג. אך לכאורה אינו מובן איך אפשר לומר שחלקו של איש ישראל הוא בשוה לחלקו של הקב"ה — הרי הקב"ה ברא את העולם מאין ליש, ואילו עבודתם של ישראל אינה אלא בענין גילוי ההעלם, שאינו בערך לבריאת יש מאין?!

ובפרט שגדלה ביותר מעלת וחשיבות בריאת הקב"ה — כמובן מספור הגמרא במסכת תענית¹¹ אודות א' האמוראים ש"נזדמן לו אדם אחד שהי' מכוער ביותר . . אמר לו . . כמה מכוער אותו האיש . . אמר לו . . לך ואמור לאומן שעשאני וכו", והיינו, שאע"פ שלא הי' זה דבר שקר ח"ו, הי' אסור לו לומר זאת, כיון שלא הי' צריך להסתכל על החסרון שבו, אלא על המעלה שבו — שנברא ע"י הקב"ה (ולכן הוצרך לענין של תשובה כו').

וכמובן גם מהמבואר בתניא¹² בדיוק לשון חז"ל¹³ "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" — שגם אלו ש"נקראים בשם בריות בעלמא", היינו, שכל מעלתם היא שנבראו ע"י הקב"ה, "צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה כו'", היינו, שגם ביחס אליהם צריך להיות הענין דאהבת ישראל, ועד לאופן ד"ואהבת לרעך כמוך"¹⁴.

וכיון שכל כך גדלה מעלת הבריאה שע"י הקב"ה — איך יתכן שכאשר יהודי פועל בעולם ענין של גילוי ההעלם, אזי נעשה "שותף להקב"ה" במדה שוה?!

ד. והביאור בזה:

כאשר ישנו ענין בהבריאה שהוא בהעלם (בכח) בלבד, אזי חסר

(11) כ, ריש ע"ב.

(12) פל"ב.

(13) אבות פ"א מ"ב.

(14) קדושים יט, יח.

(9) ראה ירושלמי סנהדרין פ"ז הי"ג. ספרי

ואתחנן ו, ה. תנחומא לך לך יב. ב"ר פל"ט,

יד. פפ"ד, ד. ויק"ר פי"ט, ב. שהש"ר פ"א, ג

(ג). פס"ר פמ"ג, ה.

(10) שבת י"ד, א. וש"נ.

בהענין, ולא רק חסרון השלימות, אלא שלא נשלמה תכלית בריאתו — כי, אף שענין זה ישנו בכח, הרי בכח הי' ענין זה גם קודם בריאת העולם, ואילו החידוש שבבריאת העולם הוא בהגילוי מן הכח אל הפועל, החל מגילוי הכחות שלמעלה ע"י הבריאה עצמה, שזוהי תכלית כוונת הבריאה — "בגין דישתמודעון ליי"י"¹⁵, היינו, שתתגלה גדלות הבורא.

וכיון שדוקא ע"י עבודת האדם ("לעשות", "לתקן") נשלמת כוונת הבריאה בענין הגילוי (גילוי אלקות בעולם), הרי לא זו בלבד ששבכות האדם היא באופן של שותפות ("שותף להקב"ה במעשה בראשית") שוה, אלא יתירה מזה — שהוא משלים גם את חלקו של הקב"ה, כיון שדוקא על ידו נשלמת תכלית כוונת הבריאה של הקב"ה.

ה. ויובן כל זה במשל הנר:

כל זמן שהנר אינו דולק ומאיר — הרי מובן בשכל הפשוט שאף שישנה מציאות הנר, מ"מ, לא נשלמה עדיין תכלית כוונתו; ורק כאשר דולק ומאיר אזי נשלמת כוונתו — הן בנוגע להמקום שנעשה מואר על ידו, והן בנוגע לעצמו, שע"י שדולק ומאיר נעשית בו עלי', שהרי קודם שדולק ומאיר, הרי הוא בדרגא הכי תחתונה — דומם בעלמא, וכאשר דולק ומאיר אזי מגיע לדרגא הנעלית שלו, כיון שהשלים תכלית בריאתו. וכן הוא — ובמכ"ש — בנמשל ברוחניות, בנוגע ל"נר הוי" נשמת אדם", שכל זמן שאינו דולק ומאיר, הנה אף שישנו הנר (הכלי) השמן והפתילה, חסר עדיין עיקר ענינו (וכפי שאמר הבעש"ט¹⁶, שיכולה להיות תיבה עם נרות שאינם מאירים כו'). ולכן יש צורך להדליק את הנרות שיהיו מאירים.

ולא עוד אלא ש"צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאלי" — לפעול עליו שיגיע למעמד ומצב שאינו זקוק לעזר וסיוע של מישהו אחר, אפילו לא ל"הקב"ה עוזרו"¹⁷ כביכול, כיון ש"למעשה ידיך תכסוף"¹⁸ נוע"ד שמצינו בגמרא¹⁹ שישנם "אברירי לב הרחוקים מצדקה"²⁰, שיכולים להיות "נזונין בזרוע", "בזכות שבידם. . . וקרי להו רחוקים מצדקתו של הקב"ה", אלא שאינם רוצים להשתמש בזה כו', והיינו, שמגיע למעמד ומצב ש"לבי חלל בקרבי"²¹, ש"אין לו יצה"ר כי הרגו בתענית"²², כמו דוד,

(15) זהר ח"ב מב, ב.

(16) ראה ס' בעש"ט עה"ת ר"פ תשא בהערה א. וש"נ. וראה גם שיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ד ס"ד (ת"מ ח"מ ריש ע' 110).

(17) סוכה נב, ריש ע"ב. וש"נ.

(18) איוב יד, טו.

(19) ברכות יז, ב ובפרש"י.

(20) ישעי' מו, יב.

(21) תהלים קט, כב.

(22) תניא פ"א (ה, ב).

ויתירה מזה: כמו אברהם דכתיב ב"י²³ "ומצאת את לבבו נאמן לפניך", שגם היצה"ר נהפך להיות "נאמן לפניך"²⁴, שלכן אינו זקוק לסיוע כלל, ובדוגמת בן שאינו סמוך על שולחן אביו, שזוהי דרגא הכי נעלית.

וכאשר מדליקים את הנרות והם מאירים כו' — אזי באים הנרות לתכלית השלימות והעילוי שלהם, והיינו, שנוסף לכך שנשלמת הכוונה להאיר את העולם, הנה עי"ז נעשית שלימות ועלי' בהנרות (נשמות) עצמם.

ובהקדים:

מבואר בתניא²⁵ ש"הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל", ולא הוצרכה להתלבש בעוה"ז .. רק .. לתקן נפש החיונית והגוף כו". ולכאורה אינו מובן: איך יתאים זה עם המבואר בכ"מ בדא"ח בנוגע לירידת הנשמה שהיא ירידה צורך עלי'?

אך הענין הוא²⁶ — שכוונת הירידה מלכתחילה היא בשביל בירור הגוף ונה"ב, שגם בשביל זה לבד הי' כדאי להוריד את הנשמה; אבל לאחר שהנשמה ממלאת את תפקידה ועבודתה, הרי כיון ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי"²⁷, מגיע לה "שכר טוב לאין קץ", ולכן יש גם לה "עלי' גדולה ונפלאה לאין קץ"²⁸.

ולא עוד אלא שהעלי' שנעשית אצל הנשמה ע"י מילוי תפקידה היא גדולה יותר מהעלי' שנעשית אצל הגוף ונה"ב — שהרי הנשמה מגעת להעילוי ד"לאשתאבא בגופא דמלכא"²⁹, שזהו ענין שאינו קיים בעולם.

ו. ועפ"ז יש לבאר דיוק הלשון "בהעלותך", "שלהבת עולה כו", עלי' דייקא — כיון שע"י ההדלקה נעשית עלי' בהנר.

ועל שם עלי' זו נקראת הפרשה כולה בשם "בהעלותך" — כיון שהתכלית של כל הענינים, כמו הענין ד"ויהי בנסוע הארון"³⁰, וכל שאר הענינים שבפרשה, הרי זה הענין ד"בהעלותך" — ענין העלי', שזוהי תכלית הכוונה.

ומזה מובן גם בנוגע להמדליק — שכאשר מדליק את הנר, ועד לאופן "שתהא שלהבת עולה מאלי'", אזי נעשית עלי' גם אצלו, והיינו,

27) ב"ק לח, ב. וש"נ.

28) לקו"ת פ' ראה כט, א.

29) זח"א ריו, ב. וראה לקו"ת שם כה, א.

ובכ"מ.

30) פרשתנו י"ד, לה.

23) נחמ"ט, ח.

24) ראה ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה. סוטה

פ"ה ה"ה.

25) פל"ז (מח, ב). פל"ח (ג, א).

26) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 248,

ובהנמקן שם.

שכשם שנעשה עילוי בהנור שע"י הדלקתו מגיע הנר לשלימותו (כנ"ל), כמו"כ נעשה עילוי אצל מדליק הנר, כיון שפעל שלימות בהבריאה.

ז. וההוראה מזה:

בני צריכים להיות "נרות להאיר"³¹ — לפעול על יהודים נוספים כו'. וכיון שצ"ל "ואהבת לרעך כמוך"³⁴, צריך לפעול על חברו שגם הוא יהי "נר להאיר" כמותו, והיינו, שהפעולה על הזולת צריכה להיות באופן ד"טופח על מנת להטפוח"³².

ולכן צריכה להיות הפעולה עם הזולת באופן ד"אלה המשפטים אשר תשים לפניהם"³³, "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"³⁴, והיינו, שלא להסתפק בכך שילמד עמו פעם אחת וכו', באמרו, שכבר מילא את שליחותו, אלא צריך ללמוד עמו עד שידע בעצמו כל פרטי הענינים, ובאופן ד"לפניהם", שיחדור בפנימיותו להיות הענין שלו ("א אייגענע זאך") — שזהו ענין שנאמר מיד לאחר מ"ת, שהי' באופן של גילוי מלמעלה, ולאח"ז מתחילה עבודת האדם, החל מלימוד התורה (שהרי התחלת כל הענינים היא מהתורה), שצריך להיות באופן ד"אלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ומהתורה נמשך ענין זה בכל שאר הענינים.

ומוכן שהפעולה בזה צריכה להיות באופן של זריזות (כמבואר באגה"ק סימן א"ך טוב לישראל גודל מעלת הזריזות), ומתוך שמחה וסבר פנים יפות — שהרי "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו"³⁵, וכיון שמחשיבו לתלמידו, הרי ירצה להשפיע לו יותר ויותר, ולא יהי' איכפת לו שלאח"ז לא יהי' פלוני זקוק אליו.

והנהגה זו פועלת המשכת כל הברכות, החל מענין האור — ש"מאיר עיני שניהם הוי"³⁶ (כמובא בהקדמת התניא), ועד שמאירים את כל העולם, בדוגמת המנורה שהאירה לא רק את ביהמ"ק, אלא באופן ש"ממנו אורה יוצאה לכל העולם"³⁷, ועד ש"הלכו גוים לאורך"³⁸.

וכאמור בהתוועדות דשבת שלפנ"ז³⁹ שפועלים שתהי' שנת אורה, ומאות א' ("אורה") באים לאות ב' — שנת ברכה, ומב' לג' — שנת גאולה, החל מגאולה פרטית מכל הענינים המבלבלים, ומזה באים לגאולה הכללית, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

36 משלי כט, יג. וראה תמורה טז, א.

37 ראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. ועוד.

38 ישעי' ס, ג.

39 שיחת ש"פ נשא ס"ז (לעיל ע' 298).

31 ראה גם תו"מ ח"ד ריש ע' 228. וש"נ.

32 ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. ועוד.

33 ר"פ משפטים.

34 פרש"י עה"פ.

35 סנהדרין קה, ב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "אנא עבדא".]

* * *

ח. בהמשך להמדובר לעיל אודות הענין ד"בהעלותך את הנרות" — הנה:

בהקדמה לזה נאמר "דבר אל אהרן ואמרת אליו", היינו, שציווי זה נאמר לכהנים, ועד שנזכר בפרטיות שמו של אהרן, כהן גדול, עליו נאמר⁴⁰ "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים", והיינו, שנוסף על הבדלת הכהנים מכל שאר בניי, יש בכהנים גופא ההבדלה של אהרן כה"ג. וא"כ, איך אפשר לומר שעבודה זו נדרשת מכל אחד מישראל!?

אך הענין הוא — כמדובר כמ"פ⁴¹ שכל ענין שבפנימיות התורה הוא באופן ש"ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"⁴², ועד להלכה בפועל, ובנדו"ד, הרי ההלכה היא ש"הדלקה כשרה בזר"⁴³, והיינו, שלא זו בלבד שאין צורך בכה"ג דוקא, הנה עוד זאת, שאין צורך בכהן בכלל, אלא כל אחד מישראל — אפילו מי שנקרא בשם "זר" — יכול להדליק את המנורה.

ט. אמנם, רק הדלקה כשרה בזר, אבל הדישון וההטבה — הוצאת הפתילה הישנה והשמן הנשאר, ניקוי הכלי ונתינת פתילה ושמן חדשים — צ"ל בכהן דוקא⁴³.

וענינם בעבודה⁴⁴: דישון המנורה הו"ע "סור מרע", והטבת הנרות הו"ע "עשה טוב".

[ויש לומר, שגם הטבת הנרות הו"ע של סור מרע, כי, כאשר הפתילות אינם חדשים, היינו, שחסר בענין ד"בכל יום יהיו בעיניך כחדשים"⁴⁵, אזי חסר גם בענין דסור מרע, ולכן נאמר הציווי ד"חדשים" בפרשה ראשונה דק"ש ("אשר אנכי מצוך היום"⁴⁶), שענינה קבלת עול מלכות שמים, שצ"ל עוד לפני קבלת עול מצוות⁴⁷].

וכיון שכן, יכול יהודי לטעון שהוא יכול להתעסק רק עם יהודי שכבר נמצא במעמד ומצב ד"סור מרע ועשה טוב", היינו, שכבר הי' אצלו ענין הדישון וההטבה, וצריך רק לפעול אצלו ענין ההדלקה, שכשרה בזר; אבל כאשר צריך לפעול על הזולת עצם הענין ד"סור מרע ועשה טוב", דישון והטבה — בשביל זה יש צורך בכהן דוקא.

ה"ז.

40 דה"א כג, יג.

44 ראה גם תו"מ ח"כ ע' 43 ואילך. וש"נ.

41 ראה גם

45 שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. וש"נ.

42 ראה תענית ט, א ובפרש"י. תוס' ישנים

46 ואתחנן ו, ו.

43 יומא לח, ב. זח"ג רכא, א. זו"ח קה, א.

47 ברכות רפ"ב.

43 ראה רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט

והמענה לזה:

לכל לראש — הרי כל אחד מישראל כהן הוא, שהרי במ"ת נאמר⁴⁸ "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", והיינו, שאצל כל אחד מישראל נעשה ענין של כהונה (ויש רק כמה עבודות ש"כהן" כזה אינו יכול לעשותם, אלא יש צורך בכהן ממש, אבל שאר העבודות, כולל גם ענין הנ"ל, יכול לעשות גם "כהן" כזה — כל אחד מישראל, מצד ענין הכהונה שבו).

ונוסף לזה:

הצורך בכהן דוקא הוא רק בנוגע לעבודה בזמן שביהמ"ק הי' קיים, אבל לאחרי החורבן, יכול כל אחד מישראל לעשות זאת.

וכמו בענין התפלה, ש"כנגד תמידין תקנום"⁴⁹ — כפי ששייך גם להלכה בנוגע לזמן התפלה, שצריכה להיות בזמן שבו היו מקריבים את התמידין⁵⁰ — שבזמן שביהמ"ק הי' קיים הוצרכה להיות הקרבת התמידין ע"י כהן דוקא, אבל עכשיו, לאחרי שחרב ביהמ"ק, שייך ענין התפלה (שכנגד התמידין) לכל אחד מישראל, ולא זו בלבד שכל אחד מישראל יכול לעשות זאת, אלא הוא חייב לעשות זאת, ובאופן שעל ידו נעשה הענין ד"נשלמה פרים שפתינו"⁵¹ (כפי שמביא רבינו הזקן בשו"ע⁵² בנוגע לאמירת פרשת הקרבנות), כולל גם הפירוש ד"נשלמה" מלשון שלימות⁵³, היינו, שע"י כל אחד מישראל (לאו דוקא כהן) נעשה ענין קרבנות בכל השלימות שיכולה להיות בענין התשלומין.

ועד"ז בנוגע לענינו — שעכשיו, לאחרי שחרב ביהמ"ק, שייך גם ענין הדישון וההטבה לכל אחד מישראל, ונדרש ממנו לעשות זאת, ולא לומר שהגדול ממנו יעשה זאת, אלא הוא בעצמו צריך לעשות את כל העבודה, עד להדלקה באופן ש"תהא שלהבת עולה מאליי", שע"ז נעשית העלי' שלו, כנ"ל בארוכה.

*

י. ויש להוסיף ולסיים בביאור דיוק בפירוש רש"י בנוגע ל"מעשה המנורה מקשה גו"⁵⁴:

ובהקדמה — שבפרשתנו נזכר מעשה המנורה בקיצור, אבל בפרשת תרומה⁵⁵ — שבה מסופר אודות עשיית המשכן וכליו — מבואר בארוכה כל פרטי הענינים דמעשה המנורה.

(48) יתרו יט, ו. (במהדו"ב).

(49) ראה לקו"ת ראה ל, רע"ג. וש"נ.

(50) פרשתנו ח, ד.

(51) כה, לא.

(48) יתרו יט, ו.

(49) ברכות כו, א"ב.

(50) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רספ"ט. וש"נ.

(51) הושע יד, ג.

ושם מפרש רש"י: "מקשה", "כולה באה מחתיכה אחת ומקיש בקורנס וחותר בכלי האומנות ומפריד הקנים אילך ואילך".
ולכאורה אינו מובן דיוק הלשון "ומפריד הקנים כו'" — שהרי כל ענין הקדושה הו"ע האחדות, היפך הפירוד, ולמה נקט רש"י לשון פירוד, במקום לומר "ומבדיל כו"?

יא. והביאור בזה:

אמרו רז"ל⁵⁶ "צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות", כי בכל מקום ומקום שבו נמצא איש ישראל, ישנם ניצוצות קדושה שצריכים לבררם, ולכן צריכים בני"י לבוא לכל המקומות כדי לברר את ניצוצי הקדושה שנמצאים שם.

אלא שבזמן שביהמ"ק הי' קיים, לא הוצרכו בני"י לילך לכל המקומות שבהם נמצאים ניצוצי הקדושה, כי מצד תוקף האור כו', הנה גם הניצוצות הרחוקים נתקבצו מאליהם ונתבררו כו'⁵⁷; ורק לאחר חורבן ביהמ"ק, הנה "מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁵⁸, דכיון שנחסר תוקף האור, אזי צריכים בני"י לילך בעצמם לכל המקומות שבהם נמצאים ניצוצי הקדושה כדי לבררם.

וזהו גם הדיוק "צדקה עשה הקב"ה בישראל כו'" — כיון שניצוצי הקדושה קשורים ושייכים לבני"י, שלכל אחד מישראל יש ניצוצי קדושה שהוא צריך לברר אותם, וע"י בירורם נעשית השלימות שלו.

וכידוע תורת הבעש"ט⁵⁹ בפירוש מארז"ל⁶⁰ "התורה חסה על ממונם של ישראל", וכן בנוגע להאיסור דבל תשחית⁶¹ — דלכאורה מהו חומר ענין ההשחתה (שאינו יכול להשתמש וליהנות מהדבר שהשחית) עד כדי כך שנחשב לאיסור מן התורה, כמו כל האיסורים שעל ידם מתנתק מהקב"ה — דכיון שהגיע לידו דבר מסויים, הרי זו הוכחה שניצוץ הקדושה שבדבר זה שייך אליו, שצריך לבררו כו'. — זהו אמנם בלבוש גשמי, אבל בפנימיות יש בו ניצוץ קדושה שצריך לבררו. וכאשר משחית את הדבר, שוב אינו יכול לברר את הניצוץ כו'.

ועפ"ז יובן גם מ"ש⁶² "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם (מלשון גשמימות⁶³) בעתם", "גשמיכם" דייקא — דלכאורה הול"ל "גשם"

60 ר"ה כז, א. וש"נ.

61 ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 80. וש"נ.

62 ר"פ בחוקותי.

63 ראה גם תו"מ חמ"ט ע' 111. וש"נ.

56 פסחים פז, ב.

57 ראה תו"א בראשית ו, רע"א. לקו"ת

במדבר ד, רע"א. ובכ"מ.

58 נוסח תפלת יו"ט.

59 כש"ט סרי"ח. צוואת הריב"ש סק"ט.

או "גשמים" — כיון שהניצוצות שבדברים הגשמיים שייכים לבני" (גשמיכם"), שהם צריכים לבררם, ועי"ז נעשית השלימות של בני".

יב. וכשם שהעבודה בזמן הגלות היא לברר את ניצוצות הקדושה שהתפזרו במקום הפירוד — כן הוא גם בזמן שביהמ"ק הי' קיים (אלא שאז לא היו צריכים לילך למקום הפירוד, כיון שהניצוצות נתקבצו מאליהם, כנ"ל).

והענין בזה — שבמשכן היתה אמנם השראת עצמות אוא"ס כו', אבל בפועל הי' המשכן בעוה"ז הגשמי, ונעשה מדברים גשמיים. וכמבואר בענין תלת הדיוורין כו', שהם כנגד ג' עולמות בי"ע⁶⁴, עליהם נאמר⁶⁵ "ומשם יפרד", והיינו, שפעולת המשכן היא לפעול במקום הפירוד.

וענין זה מרומז בדיוק לשון רש"י בנוגע למעשה המנורה (שעל ידה נמשך ענין האורה בעולם, כנ"ל ס"ז): "מפריד הקנים כו'", ולא מבדיל כו' — כי:

ענין ההבדלה ישנו גם בעולם האצילות, שעם היותו "עולם האחדות"⁶⁶, יש בו עשר ספירות, "עשר ולא תשע"⁶⁷, ועאכו"כ לא פחות מזה, ובודאי לא אחד — שזהו מצד ענין ההבדלה; ואילו ענין הפירוד הוא בעולמות בי"ע.

ודוקא במקום הפירוד צריכה להיות פעולת המשכן ע"י המנורה כו' — "מפריד הקנים", כדי לפעול במקום הפירוד.

וזהו גם הדיוק "מפריד הקנים אילך ואילך" — כי, בנוגע ל"פני המנורה" ("נר האמצעי שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה"⁶⁸), לא שייך ענין של עבודה, ורק במעמד ומצב ד"אילך ואילך", שמורה על ההתפשטות לכיוונים שונים ומנוגדים, צ"ל ענין של בירור ועלי' כו'.

ועוד ענין בזה — שכדי לידע שקיום המצוות הוא מצד קבלת עול, צריכה להיות העבודה בשני קוין, "אילך ואילך", כי, כאשר העבודה היא בקו אחד בלבד, רק בקו החסד, יכול להיות שהסיבה לעשיית החסד היא מצד טבע נפשו (שנולד במזל מסויים כו'); ורק כשרואים שגם כשנדרש ממנו ענין של גבורה, עושה זאת באותה חיות ועריכות, הרי זו הוכחה שעבודתו היא (לא מצד טבעו, אלא) מצד קבלת עול (כמבואר בתורה אור⁶⁹).

66 ראה תו"א וארא נז, א. ובכ"מ.

67 ספר יצירה פ"א מ"ד.

68 פרש"י פרשתנו שם, ג.

69 תולדות יט, ב ואילך.

64 ראה סה"מ תרנ"א ע' קלה. תרס"ג.

ח"א ע' צב. המשך תער"ב ח"א ע' תמד. ח"ב

ע' תתצב. ע' תתקסו. סה"מ תרע"ח ע' קפג.

עטר"ת ע' שפו.

65 בראשית ב, יו"ד.

יג. ענין זה קשור גם עם "צאתכם לשלום" — בנוגע לאלו שלאחרי השבת נוסעים חזרה למקומם.

ויה"ר שיהא אצלם הענין ד"שלהבת עולה מאלי" — שנוסף על עבודתם בעצמם, בנוגע לכל מה שקיבלו כאן (ויחזרו ויקבלו בבואם לכאן בשנה הבאה), ישתדלו גם לפעול על הזולת, להאיר במקומם כו', "עד שתהא שלהבת עולה מאלי".

ובאופן ד"אילך ואילך" — הן בנוגע לאלו שנוסעים מכאן לארץ ישראל, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁷⁰, והן בנוגע לאלו שנוסעים מכאן למקום שהקדושה שבו היא פחותה מהקדושה שבמקום זה — שהרי תכלית הכוונה היא להאיר במקום רחוק דוקא; לא במקום ששם ישנו הענין ד"פני המנורה", אלא דוקא "אילך ואילך", שם ממלאים את השליחות של המשלח — כאמור לעיל (ס"א) ש"שלוחי דרחמנא נינהו" — להדליק את ה"נרות" שנמצאים שם, ולהאיר את החושך כו'.

וכאשר מתנהגים כן, עוזר להם הקב"ה שמצליחים בכל עניניהם, הן בענינים הפרטיים והן בענינים הכלליים.

ועד שזוכים לביאת משיח, שאז יקויים היעודי⁷¹ "לא יכנף עוד מוריך וגו'", בקרוב ממש ובעגלא דידן.

* * *

יד. מאמר (כעין שיחה) ד"ה בהעלותך את הנרות (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

טו. בנוגע לפירוש רש"י בפרשת השבוע, ישנם כו"כ פסוקים שאפשר להתעכב עליהם, אבל, ישנו פסוק השייך לקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותי (והרי "אדם קרוב אצל עצמו"⁷²):

ובהקדמה — שידוע המנהג⁷³ לומר קאפיטל תהלים המתאים למספר השנה שנכנס בה, ולדוגמא: כשנמלאו לו י"ג שנה, מתחיל קאפיטל י"ד. ובנדו"ד הרי זה קאפיטל ס"ח.

וע"פ הידוע מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁴ ע"ד המנהג ללמוד בכל ר"ח פסוק אחד מקאפיטל תהלים זה (אם יש בו יותר מ"ב פסוקים, אזי

(70) עקב יא, יב. (73) סה"ש תש"ד ע' 162. אג"ק אדמו"ר

(71) ישע"ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א). מוהר"צ ח"י ע' נג.

(72) יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ. (74) אג"ק שלו ח"ה ע' רמ.

לומדים בחודש האחרון את שאר הפסוקים, ואם יש בו פחות מ"ב פסוקים, אזי חוזרים ולומדים אותם פסוקים) — הנה כיון שנמצאים כבר לאחר י"א סיון, הרי זה שייך לפסוק ב', שבו נאמר: "יקום אלקים יפוצו אויביו וינסו משנאיו מפניו".

וכתב האבן-עזרא: "זה המזמור נכבד מאד כו' וזה דומה לדברי משה קומה⁷⁵ ה'", והיינו, שבקשת דוד "יקום אלקים יפוצו אויביו וינסו משנאיו מפניו" היא כמו בקשת משה "קומה ה' ויפוצו אויביו וינסו משנאיו מפניו"⁷⁵, וכדאיתא במדרש תהלים על הפסוק: "אמר דוד, עשה להם כמו שעשית לראשונים, כשם שאמר לך משה קומה ה' ויפוצו אויביו, כן עשה להם, יקום אלקים יפוצו אויביו" (וכנראה שמקורו של האבן-עזרא הוא ממדרש תהלים זה, שכבר נתגלה בימיו).

ולכן ידובר עתה אודות פירוש רש"י על פסוק זה.

ובהקדמה — שיש גם פירוש רש"י על התחלת הפסוק: "ויהי בנסוע הארון", ויש על זה קושיית הרמב"ן; אבל זהו ענין שקובע ברכה ומקום בפ"ע, ולא על זה ידובר עתה, כיון שלא נזכר בפסוק שבתהלים.

וגם לא ידובר עתה על התיבות "קומה ה'" — שרש"י מפרש ש"ה' משה אומר עמוד והמתן לנו כו'", אף שלכאורה הפירוש הפשוט ד"קומה" הוא מלשון קימה (כדברי המפרשים⁷⁶: "לעמוד להלחם"), ומנא לי' לרש"י לפרש שהוא לשון עמידה — כי, הדיבור אודות פסוק זה הוא בקשר ובשייכות לפסוק בתהלים, ושם לא נאמר "קומה ה'", אלא "יקום אלקים"; ולכן ידובר עתה רק אודות פירוש רש"י על התיבות "ויפוצו אויביו וינסו משנאיו", שתיבות אלו ישנם גם בתהלים.

טז. הביאור בפירוש רש"י, "ויפוצו אויביו" — המכונסין, וינסו משנאיו — אלו הרודפים. משנאיו — אלו שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והי' העולם, שנאמר⁷⁷ ומשנאיו נשאו ראש, ומי הם, על עמך יערימו סוד",

— החילוק בין "אויב" ל"שונא"⁷⁸, שאצל "אויב" השנאה היא בגלוי

"אויבים" — "בעלי דבכיכון", ו"שונאים"

75 פרשתנו יו"ד, לה.

— "סנאכון" (ת"א בחוקותי כו, יז), וכן הוא בתרגום לתהלים (אף שאינו תרגום אונקלוס):

76 ראב"ע עה"פ.

77 תהלים פג, ג.

"אויביו" — "בעלי דבכו", ו"משנאיו" — "סנאיו".

78 ויש להעיר גם בנוגע לתרגום אונקלוס

וכן יש להעיר על תרגום אונקלוס בברכת יעקב ליהודה בפסוק (ויחי מט, ח) "ידך

(שקרוב אל דרך הפשט), שמתרגם כאן

"אויביו" — "סנאך", ו"משנאיו" — "בעלי דבכו", היפך ממה שמתרגם בדרך כלל

ובפועל ("מקיפים אתכם מבחוץ"⁷⁹), ואילו "שונא" מורה על שנאה כבושה בלב, שלכן רודפים להציק כו' ("מחפשים אחר המטמוניות שלכם"⁸⁰). וזהו "משנאיך — אלו שונאי ישראל" (משא"כ "אויבך, המכונסין", ולא "אלו המכונסין", שלפעמים מתחלקים לכמה מחנות, מצד תכסיסי מלחמה כו'⁸¹).

ולכן: אף שכבר פירש רש"י על הפסוק⁸² "תהרוס קמיך", "ומי הם הקמים נגדו, אלו הקמים על ישראל, וכן הוא אומר כי הנה אויבך יהמיון, ומה היא ההמי, על עמך יערימו סוד, ועל זה קורא אותם אויביו של מקום" — הרי זה רק בנוגע ל"אויבך", שזוהי רק שנאה גלויה בהנהגה בפועל, שיכולה להיות גם בהנהגה נגד רצון ה'⁸³; אבל איך יתכן מציאות של "משנאיך", שנאה כבושה בלב כלפי "מי שאמר והי העולם"?! — ועל זה מתרץ רש"י: "משנאיך אלו שונאי ישראל .. שנאמר ומשנאיך נשאו ראש, ומי הם, על עמך יערימו סוד".

וה"יינה של תורה", החילוק בין מ"ש בחומש "קומה הוי"⁸⁴, למ"ש בתהלים (כתובים — "דברי קבלה") "קום אלקים"⁸⁵, ללשון רש"י "מי שאמר והי העולם" (כפי שנמשך בעולם מלשון העולם⁸⁶) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 73 ואילך.

* * *

83) וכפי שיודע הבן חמש למקרא בעצמו, שאף שאביו נותן לו כל צרכיו, מזון ולבוש וכו', הרי לפעמים נכשל ועובר על רצונו. וכן בנוגע לרבו, שאף שיודע שיעניש אותו, מ"מ, לפעמים אינו יכול להתאפק כו'. ומזה מבין שיכול להיות כן גם ביחס להקב"ה כו'.

84) ולהעיר, ששם הוי' קשור עם בחינתו של משה: תפארת — שהן האורות והן הכלים הם משם הוי' (תו"א נח יו"ד סע"ב), ולמעלה מזה — חכמה (ראה בארוכה קונטרס בענין בחי' משה רבינו ע"ה. וש"נ), (ונחשו) מ"ה, הגימטריא דהוי' (במילוי אלפין).
85) בחינתו של דוד — לקו"ש שבפנים הערה 50.

86) ואעפ"כ, בפנימיות יש גם בזה הענין ד"קומה הוי'" — ע"ד שמצינו בנוגע למגילת אסתר, שאע"פ שמצד הענין ד"אנכי הסתר אסתיר פני" (וילך לא, יח. וראה חולין קלט, ב) לא נזכר שם הוי' במגילה, מ"מ, נרמו בראשית־יבנות וסופית־יבנות וכו' (ראה פע"ח שער הפורים פ"ו).

בעורף אויבך": "ידך תקף על בעלי דבך (ומוסיף) יתבררונ סנאך", אף שבכתוב נזכר רק "אויבך" ולא "משנאיך".
ובודאי שהמענינים ומדקדים כו' — חיפשו ביאור על זה.

79) פרש"י בחוקותי שם.
80) פרש"י שם. — ושם: "שאיני מעמיד שונאים אלא מכס ובכס .. (ש)הם מחפשים אחר המטמוניות כו'" שכאן רואים בדרך אגב השייכות להמבואר בחסידות (ראה לקו"ת תצא לו, ג ואילך. ובכ"מ) הענין ד"בבואה דבבואה לית להו" (יבמות קכב, א. וש"נ), אלא זהו ענין ששייך רק לבנ"י, ככנוד"ד, שענין ה"מטמוניות", "בבואה דבבואה", הוא רק "מכס ובכס".

81) וכפי שהבן חמש למקרא יודע מהמריבות שבין הילדים, שלפעמים מתכנסים כמה ביחד לריב עם פלוני, ולפעמים המריבה היא ביחיד.
82) בשלח טו, ז.

הוספה

בי"ה. י"ג אלול תשט"ו.

ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבדר"ח, בו כותב אודות אופן לימודו בהשיבות, ובדאי למותר לעוררו על הידוע, אשר כל יום ויום הוא הכנה להמחר ומחרתים שאז צריך לעלות בדרגא יותר עליונה, וכפסק רז"ל מעלין בקדש, ועאכו"כ באותם הענינים שעדיין נמצאים בחלק הרשות והחול, דפשיטא שצריך לעלות מן החול אל הקדש, והעצות והדרכים – כבר מלתם אמורה בתורת החסידות בכמה מקומות ויגעת ומצאת.

ולהודעתו מיום הולדתו, הנה בטח נהג במנהגי יום הולדת, בעלי לתורה (אם חל יום הולדת ביום הקריאה, או בשבת שלפניו) בנתינת צדקה (אם חל בחול, ובא"ל – ביום שלפניו) קודם תפלת שחרית ומנחה, ובלימוד שיעור נוסף בתורת הנגלה ובתורת החסידות, לבד השלשה השיעורים הידועים בחומש תהלים ותניא מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ויה"ר שתהיי אצלו שנה מוצלחת בלימוד התורה בקיום המצות בהידור ובעבודת התפלה, כדבעי,

בברכת כתיבה וחתומה טובה.

מהעתיקה.

וכפסק רז"ל מעלין בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.
ויגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח בעל מרץ ורב פעלים

הר"ר ישראל ב"ר יעקב ליב ז"ל

דזשייקאָבסאָהן

זכה להעמיד תלמידים הרבה במסגרת אחי תמימים

ששימשו בסיס להתייסדות ישיבת תומכי תמימים בארצות הברית

מנהל אגודת חסידי חב"ד דארצות הברית במשך כמה שנים

עמד בראש העסקנות להצלת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ומשפחתו

מעמק הבכא והבאתם לארצות הברית בתחילת מלחמת עולם השני

עסק בעסקנות נחוצה אמיתית ובמיוחד חבד"ית

משפיע דא"ח בישיבת תומכי תמימים

ורבים השיב מעון

נפטר י"ז סיון תשל"ה

נדפס ע"י נכדו

יעקב ליב ומשפחתו שיחיו אלטיין

בקשר עם יאָרצייט הארבעים